

ประโยค ป.ธ.๙
แต่ง ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๔๑

ในชุมชนที่ตั้งอยู่เป็นปึกแผ่นในแผ่นดินแห่งหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า บ้านเมือง หรือประเทศนี้ จำต้องมีคน ๒ จำพวก คือ คนทำกินหนึ่ง คนปกครองหนึ่ง ในครอบครัวแห่งหนึ่ง มีแต่คนกินมาก มีคนหาน้อย ครอบครัวนั้นไม่ซำกัถึงความลุ่มจุม แต่ถ้ำช่วยกันหา ช่วยกันกิน จึงจะตั้งอยู่ได้ ประเทศก็เหมือนกัน มีคนทำกินน้อย มีคนคอยกินมากก็ไม่เจริญ มีแต่เสื่อมทราม เหตุนี้ จำพวกคนทำกินจึงเป็นกำลังของประเทศ

อีกฝ่ายหนึ่ง ในครอบครัวนั้นชาติผู้ใหญ่ ผู้ปกครอง ผู้ชักนำในทางทำกิน ระวังวิวาท รักษาความสงบ ครอบครัวนั้นก็ตั้งอยู่ไม่เป็นสุข ไม่เป็นอันตั้งหน้าทำกิน มัวเียงกันด้วยหวังจะเอาเปรียบกันบ้าง ทะเลาะกันบ้าง เบียดเบียนกันบ้าง ถ้ำมีผู้ใหญ่ควบคุม จึงจะอยู่เป็นสุข ประเทศก็เหมือนกัน ถ้ำมีคนคอยเอาเปรียบไม่ทำงาน คอยแย่งผลที่ผู้อื่นเขาหาได้ เลี้ยงชีวิต เช่น พวกโจรปล้นหรือลักเล็กขโมยน้อย มหาชนก็อยู่ไม่เป็นสุข นอนตาไม่หลับ คอยหวาดต่อภัยอันตราย อยู่เป็นนิตยั ไม่เป็นอันจะทำมาหากินสะดวก เหตุนั้น จึงจำเป็นต้องการจำพวกคนผู้ปกครองด้วย ในคนจำพวกหลังนี้ มีพระเจ้าแผ่นดินเป็นหัวหน้า จำพวกคนคอยกินนั้นไม่เฉพาะแต่พวกโจรพวกขโมย พวกที่ไม่ทำโภคทรัพย์ให้เกิดได้เอง ต้องรับส่วนเฉลี่ยของผู้อื่นแล้ว ก็นับเข้าในพวกคนคอยกินทั้งนั้น ที่สุดพวกคนผู้ปกครองเอง มีมากเกินไปก็ไม่วควรเหมือนกัน

เหตุนั้น ท่านผู้เป็นหัวหน้า คือ พระเจ้าแผ่นดินกิติ เจ้ากระทรวงทบวงกรม ผู้ต่างพระเนตรพระกรรณกิติ จึงได้สอดส่องระวังป้องกันเพื่อจะให้มีจำพวกคนคอยกิน นั้นน้อยที่สุดตามที่จะเป็นได้ ตั้งแต่ตรวจตราในจำพวกของตนเอง ไม่ให้มีมากเกินไป ท่านจับขโมยปราบโจร ผู้ร้ายไปลงโทษ ตั้งกฎหมายห้ามคนฉ้อโกง ก็เพื่อห้ามกันคน

จำพวกนี้ บำรุงการเล่าเรียนขึ้น ก็เพื่อปลูกความสามารถของคน จะได้เป็นผู้รู้จักหากิน มิฉะนั้นยังจะเป็นผู้คอยกิน ก็จะได้ทำการอย่างอื่นเป็นการแลกเปลี่ยน ไม่กินเปล่า ๆ จัดการพยาบาลคนเจ็บไข้ ก็เพื่อจะรักษาชีวิตและป้องกัน ความพิการทุพผลาภของคนทั้งหลาย อีกฝ่ายหนึ่ง บำรุงการทำมาหากินของคนพวกนอกนี้ เช่น ชูดคลอง ทำทางไปมา เพื่อจะได้นำของที่ทำได้ไปจำหน่ายสะดวก ตลอดถึงทำสัญญาเป็นไมตรี กับต่างประเทศ เพื่อมีทางจำหน่ายสินค้าได้กว้างขวางออกไป

พวกภิกษุเราก็อยู่ในจำพวกคนคอยกิน ท่านผู้ปกครองปล่อยให้ตั้งอยู่ ไม่ก้าจัดเสีย ช้ำยังทำนุบำรุงเป็นพิเศษอีก ก็เพราะพวกเราทำประโยชน์ให้แก่บ้านเมือง อยู่บ้าง ถึงไม่มาก ก็ไม่ใช่ ผู้กินเปล่าทีเดียว ๆ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๘

แต่ง ไทยเป็นมคธ

พ.ศ. ๒๕๔๑

เยสุ หิ ฏฐสมมเตสุ ภูมิภาเคสุ ชนา สมพหุลา นิวสนติ, ตตฺต ชนา ทูริธา
 อิจฺฉิตพฺพา โหนฺติ กมฺมุนฺตการิโน เจว ปสาสนการิโน จ ๑ กุเลสุ เอเสว นโย ๑ สเจ หิ
 เอเกกสมฺมิ กุเล ปฺรูปชิวิโน พหุกา, กมฺมุนฺตการิโน ปน อปฺปกา; ตํ กุลํ นจิเรเนว อนพฺยสนํ
 อาปชฺเชยฺย ๑ สเจ ปน ตสมฺมิ กุเล ชนา กมฺมุนฺตการิโน เจว ปฏฺฐิเสวิโน จ ภเวยฺยํ ๑
 ตํ กุลํ จิรฺวชิติกํ ภเวยฺย ๑ ฏฐเจปิ เอเสว นโย ๑ สเจ เอเกกสมฺมิ ฏฐเจ กมฺมุนฺตการิโน
 อปฺปกา, ปฺรูปชิวิโน ปน พหุกา, ปรีหานิเยวสฺส ปาฏิกงฺขา โน วุฑฺฒิ; สเจ กมฺมุนฺตการิโน
 พหุกา, ปฺรูปชิวิโน อปฺปกา, วุฑฺฒิเยวสฺส ปาฏิกงฺขา โน ปรีหานิ ๑ ตสมฺมา กมฺมุนฺตการิโนเยว
 ฏฐจฺจสฺส พลํ นาม ๑

เสยฺยถาปิ นาม ยสมฺมิ กุเล ปสาสนการิ กมฺมุนฺตโยคเนตา ภณฺทนกลหวิวาทวุปสมเตา
 สนฺติมคคณิโยชโก จ ชฺเรฐชฺรูปคฺคโล น ลียา; ตตฺต ชนา กมฺมุนฺตโยคํ น มนสิกรเยยฺยมฺปิ,
 โลกาทิวเสน ภณฺทนกลหวิวาทมาปชฺเชยฺยมฺปิ, อณฺณมณฺณลํ วิหิเสยฺยมฺปิ, ตํ กุลํ น
 สุขเมธติ; โส เจ ปสาสนการิ ลียา, ตํ กุลํ สุขเมธติ; เอวเมว ฏฐเจปิ เย
 สนฺธิจเจทกาทิจฺจรา วิย อตฺตทตฺตปฺปสฺตฺตา ชนา กมฺมุนฺเต อกโรนฺตา ปเรสํ พาทาพลปรีจิตํ
 เสทาวกชิตตํ โภคํ อุปนิสฺสาย ชิวินฺติ, เต เจ พหุกา, มหาชโน น สุขํ เสติ นิจจํ
 จิรภยตชฺชิตฺโต หุตฺวา สนฺตสฺติ, น จ สุขเนน สมฺมาอาชีวี ปญฺญชฺติ; ตสมฺมา ฏฐเจ
 ปสาสนการิโน อิจฺฉิตพฺพา ๑ เต หิ ราชปฺปมฺชา โหนฺติ ๑ น เกวลํ สนฺธิจเจทกาทโย
 ปรีทินนํ อุปนิสฺสาย ชิวินฺตาเยว ปฺรูปชิวิโน นาม, อถโซ เย โภคํ ออนุปฺปาเทนฺตา ปรีเท
 วิกชิตฺวา ทินฺนโกเคน ชิวินฺติ เตปิ สพฺเพ ปฺรูปชิวิโนติ สงฺข์ คจฺจนฺติ; อนุตฺมโสปี เจ
 ปสาสนการิโน อติพหุกา ภเวยฺยํ, ตมฺปิ อปฺปฏฺฐิรูปเมว ๑

ตสมฺมา ปสาสนการิโน ราชา วา โหนฺตุ ราชมหามคฺคทาทโย วา เต พฺยาปารปตฺตา
 หุตฺวา ยถา ปฺรูปชิวิโน อปฺปกา ปสาสนการิโน จ น พหุกา ภเวยฺยํ ตธา กโรนฺติ ๑ ถลํ ๑
 เย จิรภิกกมฺมํ อุปนิสฺสาย ชิวินฺติ, เต คาหาเปตฺวา ทณฺฑํ กโรนฺติปิ การาเปนฺติปิ หนนฺติปิ

หนาแปนติปิ ๑ เย กุหนวณจนกมมํ อุปนีสุสาย ชีวนติ, เตสํ ปฏิพาหนตถาย เจว
 ทณฺฑทกรณตถาย จ นีติปฺลยตฺตํ ปฺลยแปนติ ๑ ฎฺฐวาสิณํ สามตฺถิยํ อภิวาทฺเตตฺตํ สิถํ
 อุปนฺมณฺเฑนติ ยํ นิสฺสาย พุทฺธิสมปฺปนา สามตฺถิยปตฺตา จ หุตฺวา สมฺมาอาชีวโยคฺวิธานํ
 ฆานิตฺวา โภคฺอุปตฺติยา กมฺมฺนฺเต กโรนฺติ; เอวํปิ ปฺรูปชีวโน อตฺถจริยํ จรณฺติ,
 ปฺรยตฺตชีวภาวโต มุจฺจนฺติ, น เอกนฺเตน นีรตฺถกาเยว ๑ เย คิลาภา โหนฺติ, เต
 ติกิฉฺฉาแปนติ เตสํ ชีวิตฺรทฺษณตถาย เจว พุพฺพลตาทิปฺฏิพาหนตถาย จ ๑ อปิจ ฎฺฐวาสิณํ
 วณฺชิชาทิตฺวาชีวปถํ อนุปฺปาเทนฺติ ๑ กถํ ๑ ตตฺถ ตตฺถเวว สาขापสาขापि ฆนาแปนติ วิถิโยปิ
 การาแปนติ คมฺมาคฺมณตถาย เจว นานาฆาเนสุ จ กตฺถกฺทเปสนตถาย ๑ ตโต จ อุตฺตริปิ
 วิเทสิกรฎฺฐเจหิ สทฺธิ มิตฺตสนฺถวณฺเจว สนฺธิปฺลยณฺจ กโรนฺติ เตสุ ฎฺฐเจสุ วณฺชิชฺชวฺทมิ-
 ภาวาย ๑

พุทธสาสนเน เจตฺถ ยตีภฺตฺตา มยฺมปิ ปฺรูปชีวโนติ สงฺขํ คจฺจนฺติเยว ๑ ยสมฺมา ปน
 มยํ ฎฺฐสฺสปี ฎฺฐวาสิณมฺปิ อตฺถาย หิตาย สุสฺสาย จ จราม, น เอกํเสเนว ปฺรูปชีวโน;
 ตสมฺมา เต ฎฺฐเจ ปสาสนการิโน อมฺหากํ เสริวิหารํ เทนฺติ น วิทฺธฺสนฺติ, อปิจ โช วิเสสโต
 อมฺहेสุ ธมฺมิกํ รกฺขาวรณคฺคตํ สิวิทฺหนฺติ ๑

พระธรรมกิตติวงศ์ สूरเตโช วัดราชโอรสาราม แต่ง
 สนามหลวงแผนกบาลี ตรวจแก้.